

## Методологічні пояснення

**Адміністративно-територіальний устрій** – це поділ території держави на систему адміністративних одиниць.

**Адміністративно-територіальна одиниця** – автономна республіка, область, район, місто, район у місті, селище міського типу, село, селище.

До міст спеціального статусу відносяться – Київ та Севастополь; республіканського значення – міста, безпосередньо підпорядковані органам державної влади Автономної Республіки Крим; обласного – міста, безпосередньо підпорядковані органам державної влади області.

**Поточні розрахунки чисельності населення на 1 січня** базуються на даних останнього перепису населення (Всеукраїнського перепису населення 2001 року), до яких щорічно додаються кількість народжених і прибулих та віднімаються кількість померлих і вибулих.

**Наявне населення** – населення, яке на момент перепису перебуває на певній території, враховуючи тимчасово проживаючих. Тимчасово проживаючі – це особи, які на момент перепису населення перебувають на території певного населеного пункту, але постійно проживають в іншому населеному пункті (за умови відсутності у постійному місці проживання не більше, ніж 12 місяців).

**Постійне населення** – населення, яке постійно проживає на даній території, враховуючи тимчасово відсутніх. Тимчасово відсутні – це особи, які постійно проживають у даному населеному пункті, але на момент перепису населення перебувають за його межами, якщо термін їх відсутності не перевищує 12 місяців.

**Міське і сільське населення.** До міського населення відносяться особи, які проживають у міських поселеннях, до сільського – які проживають у сільській місцевості. Міські поселення – це населені пункти, що затверджені законодавчими актами як міста та селища міського типу. Всі інші населені пункти – сільські.

**Відомості про народження, смерті, шлюби та розлучення** узагальнюються на підставі щорічної статистичної розробки даних других примірників записів актів цивільного стану, які заповнюються в органах державної реєстрації актів цивільного стану.

В кількість народжених включаються тільки народжені живими.

Поточний облік шлюбів і розлучень враховує тільки укладання і припинення шлюбів, які оформлені юридично, і не включає випадки припинення шлюбів, якщо розлучення не були оформлені, а також припинення незареєстрованих шлюбів.

Починаючи з 27 липня 2010 року державна реєстрація розірвань шлюбу, здійснених у судовому порядку, не проводиться органами державної реєстрації актів цивільного стану (відповідно до Закону України „Про державну реєстрацію актів цивільного стану” від 1 липня 2010р. № 2398-VI).

**Кількість дітей народжених жінками, які не перебували у зареєстрованому шлюбі,** включає народження, на час реєстрації яких походження дитини від батьків встановлюється шляхом подачі спільної заяви батьком і матір'ю або тільки за заявою матері чи за рішенням суду, про що записується в акті про народження. Якщо дитина народилася після смерті особи, яка перебувала з матір'ю новонародженого в шлюбі, у актовий запис померлий може бути записаний батьком дитини за умови, що з дня його смерті до народження дитини минуло не більше 10 місяців.

**Природний приріст (скорочення) населення** – різниця між кількістю народжених живими і кількістю померлих.

**Середня чисельність населення** розраховується як середня арифметична з чисельності на початок і кінець звітного періоду.

**Народжуваність, смертність на 1000 осіб (загальні коефіцієнти народжуваності та смертності)** розраховується як відношення відповідно кількості живонароджених і кількості померлих протягом календарного року до середньорічної чисельності наявного населення.

**Природний приріст на 1000 осіб (загальний коефіцієнт природного приросту)** розраховується як відношення природного приросту населення до середньорічної чисельності наявного населення або як різниця між загальними коефіцієнтами народжуваності та смертності.

**Шлюбність та розлучуваність на 1000 осіб (загальні коефіцієнти шлюбності та розлучуваності)** розраховується як відношення кількості зареєстрованих протягом календарного року відповідно шлюбів і розлучень до середньорічної чисельності наявного населення.

Коефіцієнти народжуваності за віком матері розраховуються діленням кількості народжених живими за рік у жінок визначеної вікової групи на середньорічну постійну чисельність жінок відповідного віку за поточною оцінкою. Розрахунок показника для вікової групи 15–49 років здійснюється з урахуванням дітей, народжених жінками у віці старше 49 років і молодше 15 років, розрахунок показника для вікової групи 15–19 років здійснюється з урахуванням дітей, народжених жінками у віці молодше 15 років, розрахунок показника вікової групи 45–49 років – з урахуванням дітей, народжених жінками у віці старше 49 років.

**Сумарний коефіцієнт народжуваності** характеризує середню кількість дітей, народжених жінкою у гіпотетичному поколінні за все її життя, за умови збереження у кожній віковій групі існуючого рівня народжуваності. Розраховується як сума вікових коефіцієнтів народжуваності по всіх вікових інтервалах; його розмір не залежить від вікового складу населення і характеризує середній рівень народжуваності в календарному році, для якого він визначається.

**Вік людини** – період від народження до певного моменту її життя. Вік визначається кількістю повних років, прожитих людиною на цей момент.

**Вікова група населення** – сукупність людей певного віку.

**Середня очікувана тривалість життя при народженні** – кількість років, які в середньому належить прожити даному поколінню народжених за умови, що протягом всього життя цього покоління (при переході його від одного віку до іншого) рівень смертності в кожній віковій групі буде дорівнювати сучасному рівню смертності населення цих вікових груп. Розраховується в таблицях смертності.

**Джерелом інформації про причини смерті** є лікарське свідоцтво про смерть, фельдшерська довідка про смерть, лікарське свідоцтво про перинатальну смерть, на підставі яких заповнюється графа "Причина смерті" в актовому записі про смерть.

**Розробка причин смерті** починаючи з 2005р. здійснюється у відповідності до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я Десятого перегляду.

Кількість померлих дітей у віці до 1 року на 1000 живонароджених (коефіцієнт смертності дітей у віці до 1 року) розраховується за формулою:

$$KCH = \left[ \frac{M_0 + M''}{N_0} + \frac{M_1}{N_1} \right] * 1000$$

де  $M_0$  – кількість померлих у віці до 1 року із числа народжених у тому році, для якого обчислюється коефіцієнт;

$M''$  – кількість померлих дітей у віці до 1 року, рік народження яких невідомий;

$M_1$  – кількість померлих у віці до 1 року із числа народжених у попередньому році;

$N_0$  – кількість народжених у тому році, для якого обчислюється коефіцієнт;

$N_1$  – кількість народжених у попередньому році.

**Дані з міграції населення** в органах державної статистики розраховуються на базі талонів зняття з реєстрації місця проживання в Україні, а також талонів реєстрації місця проживання, які введені МВС України для забезпечення повноти інформації довідкових картотек обліку населення та розроблення статистики прибуття за всіма видами переміщень населення. Талони являють собою документи анкетної форми. Вони заповнюються у паспортних службах на всіх громадян, які прибули (вибули) з однієї місцевості в іншу на постійне або тимчасове проживання строком не менше 6 місяців.

**Міграція населення** – територіальні переміщення населення, пов'язані зі зміною місця проживання.

**Всі потоки (загальна міграція)** за своїми складовими частинами поділяються на внутрішньорегіональну, міжрегіональну та міждержавну (або зовнішню) міграції.

Міграційний потік "У межах України" складається з внутрішньорегіональної та міжрегіональної міграції.

**Внутрішньорегіональна міграція** – міграція населення, яка відбувається у межах одного регіону (Автономна Республіка Крим, область, м.Київ, Севастополь (міськрада)).

**Міжрегіональна міграція** – міграція населення з одного регіону в інший у межах України.

**Міждержавна міграція (зовнішня міграція)** – міграція населення за межі України або прибуття до України з інших країн.

**Число прибулих** визначається за талонами реєстрації місця проживання в Україні.

**Число вибулих** визначається за талонами зняття з реєстрації місця проживання в Україні.

**Міграційний приріст (скорочення) населення** – різниця між кількістю прибулих на дану територію та кількістю вибулих за її межі.

**Міграційний приріст (скорочення) населення на 10000 осіб** розраховують як відношення міграційного приросту населення до середньорічної чисельності наявного населення або як різницю між загальними коефіцієнтами прибуття і вибуття.